

Ольга ЦЕЛУЙКО, консультант із питань бухгалтерського обліку та оподаткування

НОВІ РЕКВІЗИТИ ФІСКАЛЬНИХ ЧЕКІВ НА СТАРІЙ МОДЕЛІ РРО: ЯК ПРАЦЮВАТИ?

У чому актуальність статті? Необхідність зазначити нові реквізити у фіскальних касових чеках (далі – ФКЧ) викликала багато запитань у суб'єктів господарювання (далі – СГ): адже далеко не всі моделі РРО можна доопрацювати належним чином. У статті ми відповімо на ці запитання.

Що змінилось?

Наказами Мінфіну – спочатку від 18.06.20 р. № 306 (далі – Наказ № 306), а потім від 18.06.21 р. № 329 (далі – Наказ № 329) – було внесено зміни до «Положення про форму і зміст розрахункових документів», затвердженого наказом Мінфіну від 21.06.16 р. № 13 (далі – Положення № 13).

Зміни стосуються, зокрема, реквізитів фіскальних чеків, що друкуються РРО/ПРРО під час операцій:

- із продажу товарів (послуг) – за формою **№ ФКЧ-1** (додаток 1 до Положення № 13);
- видачі коштів – за формою **№ ФКЧ-2** (додаток 2 до Положення № 13).

Зауважте! Фіскальний чек не визнається розрахунковим документом у розумінні Закону від 06.07.95 р. № 265/95-ВР (далі – Закон № 265), якщо в ньому відсутній хоча б один з обов'язкових реквізитів, передбачених Положенням № 13 (п. 3 розд. I Положення № 13).

Нагадаємо, що **розрахунковий документ** (далі – РД) – це документ установленої форми і змісту, оформлений на повну суму проведеної операції, створений у паперовій та/або електронній формі, у тому числі, але не виключно з відтворенням на екрані РРО або дисплеї при-

строю, на якому встановлено програмний РРО (далі – ПРРО), QR-коду, який дозволяє особі здійснювати його зчитування та ідентифікацію з РД за структурою даних, що містяться в ньому, та/або з надсиланням електронного РД на абонентський номер або адресу електронної пошти, що надаються такою особою (п. 1 розд. I Положення № 13).

Інакше кажучи, якщо ваш РРО друкує «неправильні» ФКЧ, можна вважати, що РД покупцям не видаються. А **штраф** за невидачу РД до 01.01.22 р. становить:

- за перше порушення – 10 % вартості проданих із порушеннями товарів (послуг);
- за кожне подальше порушення – 50 % вартості проданих із порушеннями товарів (послуг) (п. 11 Прикінцевих положень Закону № 265).

Проте є нюанси, які дозволяють СГ застосовувати РРО, що друкують «неправильні» чеки, і не боятися штрафів. Коли саме це можливо, ви дізнаєтеся із цієї статті. А почнемо ми з «правильних» чеків.

Які нові реквізити має містити ФКЧ?

Наведемо у таблиці перелік нових реквізитів ФКЧ із поясненнями щодо їх застосування. **Зверніть увагу:** йдеться про нові форми ФКЧ, які діють із зазначеної у таблиці дати!

www.balance.ua

- Демоверсія БСБ
- Одна відкрита стаття кожного номера
- Інформація про семінари/вебінари
- Анонси та архіви номерів

№ п/п	Обов'язковий реквізит	Пояснення та зміни
1	2	3
Із 01.08.21 р. (Наказ № 306)		
1	Найменування СГ (ряд. 1)	Зазначається найменування юрособи або прізвище, ім'я та по батькові фізособи-підприємця, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР)
2	Цифрове значення штрихового коду товару (обов'язково зазначається у випадках, передбачених чинним законодавством, а у разі непередбачення [тобто в решті випадків. – Авт.] – за бажанням платника) (ряд. 8)	Обов'язковому маркуванню штриховими кодами GS1 підлягають алкогольні напої та тютюнові вироби, примірники аудіовізуальних творів та фонограм, лікарські засоби та інші товари, маркування яких штриховими кодами передбачено законодавством України. Маркування харчових продуктів штриховими кодами здійснюється у порядку, визначеному КМУ (п. 5 Положення про штрихове кодування товарів, затвердженого наказом Мінекономіки від 20.08.02 р. № 255). Увага! Норми діючого законодавства щодо програмування штрихового коду товару у ФКЧ носять рекомендаційний характер для товарів, які не є підакцизними. Для таких товарів СГ за своїм бажанням може запрограмувати у фіскальній пам'яті РРО/ПРРО разом з обов'язковими реквізитами, передбаченими вимогами Положення № 13, штриховий код товару, у т. ч. і у форматі EAN-13. Штрафних санкцій за відсутність у фіскальному чеку штрихового коду товару (якщо наявність штрихкоду не є обов'язковою) чинним законодавством не передбачено (ІПК ДПС від 02.07.21 р. № 2590/ІПК/99-00-07-05-01-06)
3	Напис «ПЛАТІЖНА СИСТЕМА» (найменування платіжної системи, платіжний інструмент якої використовується, код авторизації або інший код, що ідентифікує операцію в платіжній системі та/або код транзакції в платіжній системі, значення коду) (ряд. 16)	Цей рядок заповнюється у разі розрахунків із використанням електронного платіжного засобу (платіжної картки) платіжного терміналу, з'єданого або поєданого з РРО (див. примітку в додатку 1 до Положення № 13)
4	Валюта операції (ряд. 19)	Для звичайних розрахунків – грн. У випадках, передбачених законодавством, фізособи-резиденти можуть розраховуватись інвалютою, зокрема: – на територіях митниць у разі оплати товарів і послуг у зоні, звільненій від сплати мита і податків (п. 48 Положення, затвердженого постановою Правління НБУ від 02.01.19 р. № 2, далі – Положення № 2); – у магазинах безмитної торгівлі (п. 49 Положення № 2). У таких випадках у чеках зазначається назва інвалюти розрахунків
5	Заокруглення (ряд. 23). До сплати (ряд. 24)	Рядок «Заокруглення» заповнюється у випадках, коли загальна вартість придбаних товарів (отриманих послуг) не кратна найменшому номіналу грошових знаків національної валюти, установленому НБУ як засіб платежу. Тоді результат заокруглення суми готівки, виконаного відповідно до вимог НБУ щодо оптимізації обігу монет дрібних номіналів, друкується після ряд. 22 з написом «Заокруглення». Наступним рядком друкується «До сплати», де зазначається сума після заокруглення (п. 8 розд. II Положення № 13) (ЗІР, категорія 109.10)
6	Час (година, хвилина, секунда) проведення розрахункової операції (ряд. 25)	Раніше секунди не зазначались

1	2	3
7	QR-код, який містить у собі код автентифікації повідомлення (MAC*) цього чека, дату і час здійснення розрахункової операції, фіскальний номер касового чека/фіскальний номер електронного касового чека, суму розрахункової операції, фіскальний номер РРО/фіскальний номер ПРРО) (ряд. 26)	QR-код є обов'язковим для ПРРО та РРО, що внесені до Державного реєстру реєстраторів розрахункових операцій (далі – Реєстр РРО) після 01.08.20 р., а також для РРО, які можуть бути доопрацьовані їх виробниками. Увага! У разі неможливості доопрацювати належним чином зареєстровані РРО, які вже перебувають в експлуатації, такі РРО можуть використовуватись СГ до завершення строку, визначеного нормативно-правовими документами щодо ведення Реєстру РРО, з обов'язковим переведенням таких РРО до другої частини Реєстру РРО як таких, що не дозволені до первинної реєстрації. Але цей виняток не стосується ПРРО (ЗІР, категорія 109.10)
8	Заводський номер реєстратора розрахункових операцій, перед яким друкуються великі літери «ЗН». Заводський номер для програмних реєстраторів розрахункових операцій не зазначається (ряд. 29)	Зазначення заводського номера РРО та ще й логотипу виробника було передбачене й раніше (відповідно до п. 14 Вимог щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій для різних сфер застосування, затверджених постановою КМУ від 18.02.02 р. № 199)

* Для довідки. Код автентифікації повідомлення (message authentication code – MAC) – блок інформації фіксованої довжини, що одержується з відкритого тексту і ключа, який однозначно відповідає такому відкритому тексту. MAC призначений для перевірки цілісності та достовірності пакета даних РРО (у т. ч. у контрольній стрічці в електронній формі). MAC формується і перевіряється модулями безпеки, які застосовуються відповідно до технології зберігання і збору даних РРО для ДПС, розробленої Нацбанком (п. 1.2 розд. I Вимог щодо створення контрольної стрічки в електронній формі у реєстраторах розрахункових операцій, програмних реєстраторах розрахункових операцій та модемів для передання даних, затверджених наказом Мінфіну від 08.10.12 р. № 1057).

Із 01.10.21 р. (Наказ № 329)

9	Цифрове значення штрихового коду товару (зазначається у випадках, передбачених чинним законодавством, а в разі непередбачення – за бажанням платника) (ряд. 8). Цифрове значення штрихового коду марки акцизного податку на алкогольні напої (зазначається у випадках, передбачених чинним законодавством) (ряд. 9)	Маркуванню підлягають усі алкогольні напої із вмістом спирту етилового понад 8,5 % об'ємних одиниць. Маркування вироблених в Україні алкогольних напоїв із вмістом спирту етилового до 8,5 % об'ємних одиниць не здійснюється (п. 226.6 Податкового кодексу)*. Увага! Новий реквізит повинні будуть включати в чеки лише СГ, які продають марковані алкогольні напої. Усіх інших СГ новий реквізит не стосується. Також зазначимо, що алкогольні напої, марковані марками попереднього зразка (без наявності штрихового коду), реалізуються без відображення штрихкоду в межах придатності такого напою до споживання (ч. 4, 6 ст. 11 Закону від 19.12.95 р. № 481/95-ВР; ЗІР, категорія 109.10). До 01.10.21 р. РРО, версії внутрішнього програмного забезпечення яких включені до Реєстру РРО, за наявності технічних можливостей мають бути доопрацьовані їх виробниками (постачальниками) відповідно до ст. 12 Закону № 265 – з метою забезпечити можливість виконання всіх вимог до форми і змісту розрахункових документів (п. 3 Наказу № 329)
---	--	--

* Що зазначати в рядку 9 у разі реалізації **коктейлів**, виготовлених із використанням алкогольних напоїв? Згідно з п. 11 ст. 3 Закону № 265, чеки РРО/ПРРО, які супроводжують продаж підакцизних товарів, повинні містити саме найменування конкретної одиниці підакцизного товару, але з обов'язковим зазначенням також коду УКТЗЕД, ціни та кількості товару, у т. ч. із зазначенням реквізитів марки акцизного податку – методом ручного введення (для РРО, які не можуть бути доопрацьовані або використовуються без сканера) або сканування штрихкоду марки акцизного податку на алкогольні напої.

Отже, при програмуванні алкогольної продукції, що використовується у приготуванні коктейлів, слід забезпечити **введення даних/сканування марки** для відображення її реквізитів у розрахунковому документі при її відкупорюванні, в межах отримання першої порції для приготування коктейлю або продажу на розлив (ЗІР, категорія 109.10).

Що робити, якщо РРО зареєстровано до 01.08.20 р. або до 01.07.21 р.?

У багатьох СГ «працюють» РРО, зареєстровані до набуття чинності Наказу № 306 або Наказу № 329 (тобто до 01.08.20 р. або до 01.07.21 р.). Виникає запитання:

❓ Чи треба доопрацьовувати програмне забезпечення такого РРО, щоб після 1 жовтня 2021 року чек містив нові реквізити: найменування СГ, дані про заокруглення, QR-код? А якщо доопрацьовувати РРО неможливо, чи можна його надалі експлуатувати?

За роз'ясненням податківців (ІПК ДПС від 03.08.21 р. № 2932/ІПК/99-00-07-05-01-06), якщо підприємство застосовує РРО, що перебували на обліку в органах ДПС (тобто **вже експлуатувались** СГ) до дати набуття чинності Наказу № 306, такі РРО можна застосовувати й далі, вони не потребують обов'язкового доопрацювання на виконання вимог як Наказу № 306, так і Наказу № 329.

Водночас якщо виробник (постачальник) РРО має технічну можливість доопрацювати вищезначені РРО, підприємство **має право** їх доопрацювати з урахуванням вимог Наказів № 306 та № 329. Причому таке доопрацювання стосується як паперових, так і електронних розрахункових документів, створених РРО.

Отже, якщо СГ у своїй діяльності застосовує РРО, зареєстрований до 01.08.20 р. або **до 01.07.21 р.**, який не може бути доопрацьований, **немає підстав для застосування штрафних (фінансових) санкцій** до такого СГ.

❓ Чи треба після доопрацювання РРО його перереєструвати? Чи можна працювати з РРО під час його перереєстрації? А КОРО також треба перереєструвати?

Доопрацювання РРО, як правило, приводить до **зміни версії** внутрішнього програмного забезпечення (цей момент потрібно з'ясувати у виробника або постачальника РРО – зазвичай вони видають СГ довідку про оновлену версію РРО). Тому РРО і КОРО необхідно перереєструвати (п. 2 гл. 3 розд. II Порядку, затвердженого наказом Мінфіну від 14.06.16 р. № 547/1; п. 1 гл. 2 розд. II Порядку, затвердженого наказом Мінфіну від 14.06.16 р. № 547/2).

У такому випадку в ДПС подаються:

- Заява за формою **№ 1-РРО** (додаток 1 до Порядку № 547/1) з позначкою «Перереєстрація» і зазначенням причин перереєстрації та **видане раніше реєстраційне посвідчення**;
- Заява за формою **№ 1-КОРО** (додаток 3 до Порядку № 547/2) з позначкою «Перереєстрація» і зазначенням причини, а також **КОРО**, що підлягає перереєстрації. Заяву можна подати в електронному вигляді.

Документи слід подати протягом 5 робочих днів, що настають за днем виникнення підстав для перереєстрації РРО і КОРО.

Після отримання реєстраційної заяви контролюючий орган протягом двох робочих днів проводить перереєстрацію РРО та видає **нове реєстраційне посвідчення** замість попереднього. При цьому реєстраційне посвідчення в електронній формі розміщується у приватній частині Електронного кабінету СГ.

Майте на увазі! Неповернення контролюючому органу реєстраційного посвідчення, виданого раніше, є підставою для відмови у перереєстрації РРО. Це зазначається у другій квитанції – для заяв, поданих в електронній формі (J/F1311403). Тому до заяви на перереєстрацію в електронній формі обов'язково кріпиться сканкопія отриманого раніше реєстраційного посвідчення! На цьому моменті наголошують податківці у роз'ясненні, розміщеному на сайті Центрального міжрегіонального управління ДПС по роботі з великими платниками податків 15.07.21 р. (<https://cvp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/481930.html>).

Важливий нюанс! Після перереєстрації фіскальний номер РРО не змінюється і зберігається до дати скасування реєстрації РРО (п. 3 гл. 1 розд. II Порядку № 547/1). Але в обох заявах зазначається актуальна версія програмного забезпечення, що і є приводом для перереєстрації.

Тому ми вважаємо, що в разі подання документів на перереєстрацію РРО і КОРО до моменту отримання нового реєстраційного посвідчення працювати на РРО не слід (хоча на практиці, за свідченням ЦСО, СГ працюють із РРО безперервно). Зауважимо, що аналогічну рекомендацію дають на гарячій лінії ДПС.